

Mikael Agricola -palkintoehdokkaat 2026

Onerva Kuusi

Oliver Lovrenskin teoksen *Silloin ennen* (Gummerus) suomennoksesta. Alkuteos on norjankielinen.

Oliver Lovrenskin *Silloin ennen* -romaanin kertojan puhelimen muistioon kirjoittamat episodit viskovat lukijan silmille nuorten poikien maailman. Kirjan henkilöt ovat kasvaneet ankarissa oloissa tai jääneet vaille luotettavaa aikuista kriittisellä hetkellä. Isät ovat poissa tai väkivaltaisia, äidit taakkojen puristuksessa. Koulussakaan poikien energiaa ei osata ohjata mielekkääseen suuntaan. Huumeita, tappeluita, ystävyyttä, rakastumisia, pettymyksiä, menetyksiä, surua, kipua – päähenkilö **Ivor** ja hänen kaverinsa yrittävät pitää toimintansa piilossa hyväuskoisten tai välinpitämättömien aikuisten silmiltä. Kerrontaa vie eteenpäin lauserytmin iskujen tarkkuus, joka lähestyy runoutta. Nuoren kirjailijan dramaturgian taju lyhyiden kohtausten rakentamisessa on vahva. Puhekielinen tarinointi saa lukijan tuntemaan ihonsa alla kaveripiirin jännitteet, tunteet ja konfliktit. Lovrenskin iskusävelmien loppunuotit kiepauttavat usein kerrotun uuteen valoon tavoilla, jotka yllättävät yhä uudelleen. Poeettisessa herkkyydessä on kovaotteisen maailman keskellä erityistä tunteita liikauttavaa voimaa: ”ennen pystyin laskee yhen käden sormil ketkä lähetettiin laitokseen, nyt tarviin tyyliin mustekalan”.

Romaani tallentaa nuorten elämän käännteitä kielellä, jota suurten pohjoismaisten kaupunkien kaduilla käytetään, vaikka moni ei sitä osaa pysähtyä kuuntelemaan. “– – mut **Marco** oli vaa joo walalkey – anna sille mahis, koska vaik se onki vähä erilainen nii ku tutustut siihen niin wallah mä vannon sä lämpeet sille”. Alkuteoksen norjan, somalin, kroatian ja englannin kieliä sekoittava tykitys edellyttää kääntäjältä harvinaisen vahvaa rekisterien hallintaa. Onerva Kuusen käännös on vaikuttavaa työtä läpi romaanin.

Marja-Leena Mikkola

Osip Mandelstamin teoksen *Pidä puheeni tallessa aina* (Kustannusliike Parkko) suomennoksesta. Alkuteos on venäjänkielinen.

Osip Mandelstamin kokoelma alkaa runoilijan ystävän ja kollegan **Anna Ahmatovan** säkeillä Mandelstamille: ”Kuin maljan ylle kumartuisin – runojesi / kätkeyt merkit ovat mittaamattomat.” Osuvammin ei intomielisenä vallankumouksellisena aloittaneen ja lopulta järjestelmän epäsuosioon joutuneen Osip Mandelstamin (1891–1938) tuotantoa voisi tiivistää. Nyt jo sekä Venäjällä että maailmanlaajuisesti klassikon asemaan noussut Mandelstam kuului venäläisen runouden ns. hopeanelikkoon yhdessä Anna Ahmatovan, **Boris Pasternakin** ja **Marina Tsvetajevan** kanssa. Itsensä aina muukalaiseksi kokeneesta venäjänjuutalaisesta Mandelstamista on tullut maailmankirjallisuuden runoilija, visionääri, jonka teoksia käännetään kaikilla mantereilla.

Marja-Leena Mikkola suomensi jo 1997 Tammelle valikoiman Mandelstamin runoja otsikolla *Kivitaluoodi*. Kokoelmassa on mukana runoilijan elämäkerta ja reilut 60 runoa. Nyt ilmestyneeseen uuteen valikoimaan

Mikkola on kirjoittanut laajemman, seikkaperäisen elämäkerran, ja runoja on lähes kaksinkertainen määrä. Niistä henkii Mikkolan herkkä, omistautuva paneutuminen runoilijan tekstiin. Mandelstamin aikanaan uudenlainen, yhtäaikaan klassinen ja moderni tapa kirjoittaa runoutta on innoittanut Mikkolaa löytämään oman modernin tapansa kääntää. Suomentajan opastuksella lukija pääsee seuraamaan runoilijan traagista elämää, johon sisältyy kuitenkin myös paljon iloa, ja elämäkerran myötä runoja voi lukea kuin koskettavaa, vääjäämättä etenevää kertomusta. Mikkolan loisteliaat tulkinnat jättävät tilaa myös lukijan omalle kokemukselle. Kuin runoilijan testamenttina voi lukea vaikkapa Mandelstamin Voronezissa 1937 kirjoittamia säkeitä: ”Älkää painako ohimoilleni / laakeriseppelettä, lempeän pistävää, / vaan lyökää sydämeni pirstaleiksi, / joista jokainen soi taivaan sineä.”

Sanna Manninen

Olga Ravnin teoksen *Vahalapsi* (Kosmos) suomennoksesta. Alkuteos on tanskankielinen.

Olga Ravnin *Vahalapsi* on maaginen, synkkä kuvaus Tanskan noitavainoista 1600-luvun alkupuolella. Pienoisromaanin ensimmäinen osa, *Noituushuhuja*, kuvaa naisten työtä ja ystävyyttä sekä naisiin kohdistuvaa epäluuloa. Naiset karstaavat villaa, kylvävät pellavaa, josta valmistavat kankaita, ja he perkaavat ja säilövät sillejä. Talkoissa lujittuu naisten ystävyys, jota miehet eivät katso hyvällä: ”Noin monta samassa paikassa, se tarkoittaa paholaisen juonia!” Teoksen keskushenkilö **Christenze Krukow** on naimattomana naisena erityisen epäilyttävä. Romaanin toinen osa, *Noituusoikeudenkäynti*, liikkuu vankityrmästä kuninkaan kammioon ja päättyy noidaksi julistettujen naisten järkyttävään loppuun. Tapahtumista kertoo Christenzen mehiläisvahasta muovaama nukke, joka kuulee puheet ja näkee ajan varjojen kiiruhtavan yli Aalborgin, vihan kaupungin. *Vahalapsi* muistaa, vaikka ihmiset unohtavat hirveät ajat. Teos pohjautuu pohjoismaiseen kansanperinteeseen ja lukuisiin historiallisiin lähteisiin. Pohjana on muun muassa vanhoja loitsuja, taikakirjoja ja todellisten oikeudenkäyntien asiakirjoja. Myös poltetut naiset ovat todellisia henkilöitä.

Sanna Manninen on taidokkaasti ja mukaansa tempaavasti suomentanut Ravnin taianomaisen ja kielellisesti rikkaan kertomuksen. Suomennos liikkuu sujuvasti eri tyyliissä lyhyestä ja toteavasta kerronnasta runolliseen kuvaukseen, loitsuista niukkaan mutta elävään, korvin kuultavaan dialogiin ja sen eri sävyihin.

Kaijamari Sivill

Virginia Woolfin teoksen *Rouva Dalloway* (S&S) suomennoksesta. Alkuteos on englanninkielinen.

Rouva Dalloway on yhdenpäivänromaani maailmansotien välisestä Lontoosta. Teos alkaa kun sen päähenkilö, **Clarissa Dalloway**, suunnittelee illan juhlia. Samaan aikaan toisaalla sotaveteraani **Septimus Warren Smith** kärsii ahdistuksesta ja harhoista, ja tämän nuori vaimo **Lucrezia** miehensä heikon mielenterveyden aiheuttamasta yksinäisyydestä. Woolfin romaani nojaa tajunnanvirtatekniikkaan, jossa ihmiset, heidän menneisyytensä ja moderni Lontoo limittyvät ja elävät kaikkialla: liikenne, puistot, aamupäivän avoin taivas kaupungin yllä. Romaanin näkökulma vaihtuu vaivatta ja nopeasti hahmosta toiseen. Keskeisin puhuja on Clarissa Dalloway, mutta suoraa ja epäsuoraa kerrontaa kuullaan lisäksi niin Septimukselta, Lucrezialta kuin muilta tavan lontoolaisiltakin. Romaanin suomensi ensimmäisen kerran **Kyllikki Hämäläinen** vuonna 1956.

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN
JA TULKKIEN LIITTO
FINLANDS ÖVERSÄTTAR-
OCH TOLKFÖRBUND

Kaijamari Sivillin uusi suomennos tavoittaa kerrontatekniikaltaan haastavan tekstin rytmin kauniisti. Romaanin tajunnanvirta, joka liittää itseensä useita lontoolaisia, taipuu sointuvalle ja sanastoltaan harkitulle suomelle. Teksti liikkuu jokaisen uuden puhujan katseen mukana halki Lontoon aina taivaan tyynistä pilvistä kihisevään liikenteeseen. Suomentajan jälkisanat valottavat teoksen käännösprosessia ja avaavat uusia näkökulmia teokseen ja sen tulkintaan.

Tänä vuonna palkintolautakunnassa ovat:

- suomentaja **Kristiina Drews**, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:n nimeämä edustaja,
- kirjailija ja kriitikko **Tuomas Aitonurmi**, Suomen arvostelijain liitto ry:n nimeämä edustaja,
- väitöskirjatutkija ja kriitikko **Sofia Blanco Sequeiros**, Suomen arvostelijain liitto ry:n nimeämä edustaja,
- professori **Liisa Tiittula**, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:n nimeämä edustaja.